

3g

Vejledning i At-eksamen

(almen studieforbereelse)

Udarbejdet af
Projektgruppen for pædagogisk udvikling
(Revideret i jan. 2019 af administrationen)

Indhold

Eksamen i almen studieforbereelse	3
Almen studieforbereelse (At) - uddrag fra læreplanen.....	4
Generelle råd om udarbejdelsen af synopsis og mundtlig eksamen.....	7
Synopsis på TG:.....	9
Bilag 3: Opgavens pentagon	11

Formålet med dette hæfte er at informere og vejlede dig om regler og krav i forbindelse med At-eksamen og om TG's tilrettelæggelse af hele processen fra opgaven er stillet til aflevering af synopsis og frem til den mundtlige eksamen.

Eksamen i almen studieforbereelse

Den afsluttende prøve i almen studieforbereelse (At) er en mundtlig prøve med et skriftligt oplæg (en synopsis). Prøven er obligatorisk, dvs. alle elever kommer til prøve i almen studieforbereelse. Faget er på B-niveau, så karakteren indgår med vægten 1,5 i eksamensresultatet.

Ministeriet udmelder emne(r), overordnede problemstillinger og rammer for fagkombinationer, der er til årets At-eksamen.

Ministeriet offentliggør også et ressourcerum dvs. inspirationsmaterialer, som du kan bruge, men du er ikke forpligtet til at bruge det. Ressourcerummet består af:

- et antal hele artikler, kronikker, essays eller lignende sammenhængende tekster, der belyser emnet for årets opgave fra forskellige vinkler.
- materialer (tekst, billeder, film, lyd...) præsenteret i kort form (manchetter, der fx kan indeholde korte citater), med links eller andre henvisninger.
- Henvisninger til litteratur, til leksika, portaler og andre steder, hvor der kan hentes overblik af biblioteksmæssig karakter

Eksamensopgavens udformning:

- Emnet: er angivet i overskriften (der kan være flere emner)
- Overordnede problemstillinger: er angivet i en relativ kort tekst. Vil ofte munde ud i et "du skal..."
- Rammer og fagkombinationer: fastlægger inden for hvilke fag eller grupper af fag du skal vælge dine " bærende fag".

Du skal vælge to fag, hvoraf det ene skal være på mindst B-niveau, og fagene skal vælges på det højeste niveau, du har haft dem på. Før dette valg får du hjælp af dine lærere, der repræsenterer hvert af de 3 hovedområder.

Når du har valgt de to bærende fag til dit arbejde med emnet, udpeger skolen dine vejledere.

Almen studieforberedelse (At) - uddrag fra læreplanen

Identitet og formål

At er et samarbejde mellem fag inden for og på tværs af det almene gymnasiums 3 hovedområder: naturvidenskab, humaniora og samfundsvidenskab. I At arbejdes der med betydningsfulde natur- og kulturfænomener, almenmenneskelige spørgsmål, vigtige problemstillinger og centrale forestillinger fra nutid og fortid med anvendelse af teorier og metoder fra alle områder.

Faglige mål

Eleverne skal kunne

- Opnå viden om et emne ved at kombinere flere forskellige fag og faglige hovedområder
- Anvende forskellige metoder til at belyse et komplekst problem
- Forstå enkeltfaglig viden som bidrag til en sammenhængende verdensforståelse
- Vurdere, hvorledes et givet emne indgår i større historiske og/eller nutidige sammenhænge
- Vurdere forskellige faglige metoders muligheder og begrænsninger
- Anvende indsigt i elementær videnskabsteori og videnskabelige ræsonnementer til at formulere og reflektere over problemstillinger af enkeltfaglig, flerfaglig og tværfaglig karakter

Bedømmelseskriterier

Der gives én karakter. Karakteren gives for den mundtlige prøve. Du får ikke karakter for udfærdigelsen af synopsis. Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang du lever op til de faglige mål, som er angivet i læreplanens faglige mål (se ovenover). Herudover lægges der vægt på, hvordan du udvælger, strukturerer og formidler det faglige stof.

NB!! Oplæsning fra synopsis eller talepapir bidrager ikke med noget positivt i forhold til karaktergivningen. Men valget af et citat eller af et datamateriale og kommenteringen af dette kan naturligvis tælle positivt.

Studierapporten

Studierapporten er en oversigt over de emner du har haft i At i løbet af de 3 år med dine særlige fokuspunkter.

Studierapporten hørende til at-forløbene være indtastet i Ludus.

Du skal selv udskrive hele studierapporten og medbringe den til den mundtlige eksamen

NB! - det er dit ansvar, at studierapporten findes. Men er du i tvivl om noget, så snak med en af dine lærere og få hjælp.

Synopsiseksamen i At

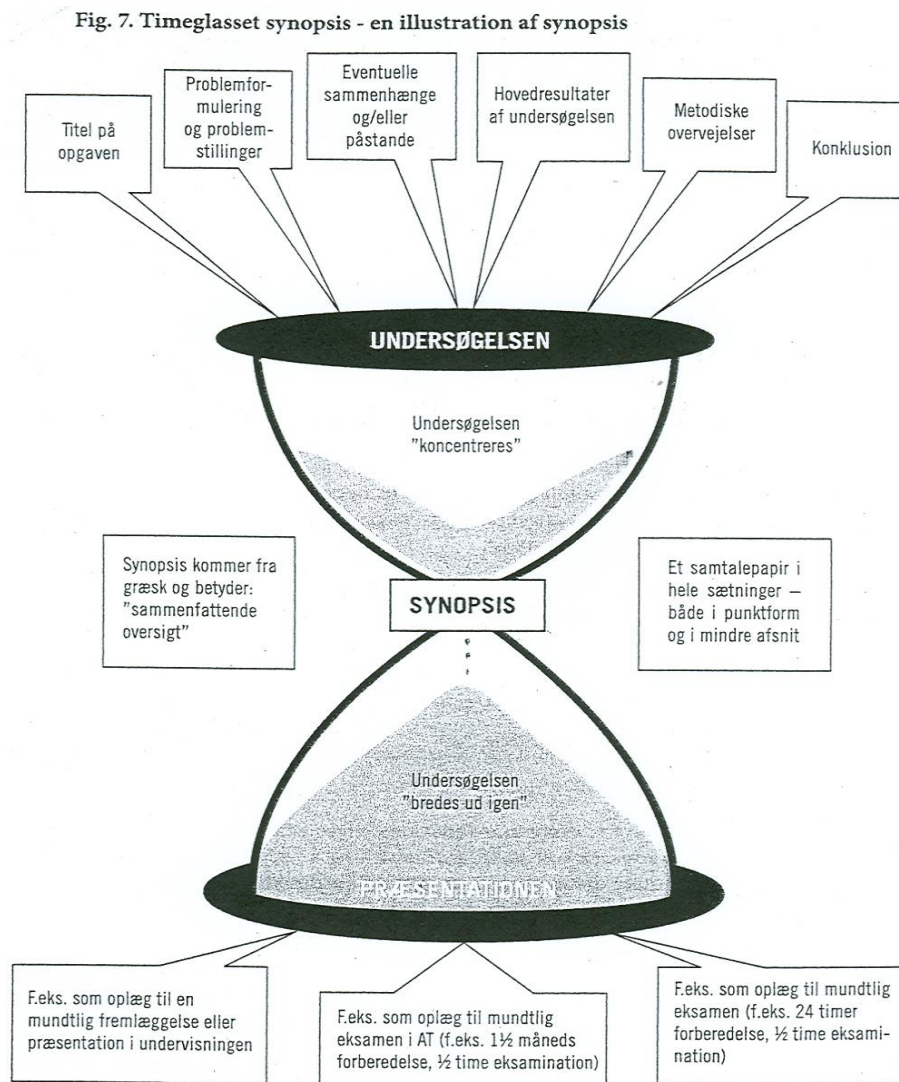
En synopsis-eksamen er tredelt og består af:

- En skriftlig synopsis
- Mundtligt elevoplæg
- Dialog med eksaminator og censor. (Det er en god idé, at du selv spiller ud)

De tre dele skal betragtes som tre forskellige redskaber til at vise resultatet af din undersøgelse.

Synopsen

præciserer i kort form, hvad din undersøgelse går ud på, hvad den indeholder og det resultat, som du er nået frem til. Din eksaminator (vejleder) og censor skal bruge den til at orientere sig i dit valg af vinkel på det udmeldte emne og dennes relevans, din måde at behandle stoffet på, din viden om de to bærende fag og din evne til at tænke de to fag sammen.

Timeglasset synopsis - en illustration af en synopsis

(fra Bjarne Villads Larsen: *På tværs af samfundsvidenskab*, Systime 2007)

Det mundtlige oplæg

Ved fremlæggelsen uddyber du resultater, konklusioner og perspektiver af din undersøgelse. Eftersom eksaminator (lærer) og censor har læst din synopsis på forhånd, skal du især tænke på at fremføre synopsisens hovedtanker og udfolde dens pointer. Til den mundtlige prøve i At skal du derfor udarbejde et talepapir på baggrund af din synopsis.

Dialogen

med eksaminator og censor viser omfanget af din viden. Vær opmærksom på tidsrammen: 10-12 minutter til fremlæggelse og 10-12 minutter til dialogen.

Synopsis-fremlæggelse-dialog

Skriftlig synopsis	Mundtlig fremlæggelse Talepapir	Dialog Diskussion og spørgsmål
<p>Synopsen skal indeholde nedenstående punkter. Se den udbyggede disposition på side 9.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forside med titel • Problemformulering • Underspørgsmål/ problemstillinger • Redegørelse for og diskussion af valg af materialer, teorier og metode • Konklusion på underspørgsmål • Den overordnede konklusion • Litteraturliste • Perspektivering til studierapporten <p>Brug synopsisen som optakt til den mundtlige fremlæggelse. Synopsen skal ikke indeholde hele din undersøgelse. Uddyb det mest interessante og selvstændige i den mundtlige del, og skriv i synopsis hvilke elementer, der uddybes mundtligt.</p>	<p>Talepapiret er en disposition for din mundtlige fremlæggelse. Brug din synopsis som springbræt for det mundtlige.</p> <p>Retningslinjer for dispositionen og indholdet i dit talepapir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kort indledning med afsæt i synopsisen • De fagligt vigtigste og mest selvstændige resultater af din undersøgelse præsenteres først. Selvstændige pointer er skitseret i synopsisen og de uddybes her i dit mundtlige oplæg. Fremlæg og uddyb din faglige dokumentation f.eks. grafer, tabeller, tekstanalyse • Forklaring på fremgangsmåden (valg af empiri/materialer, teori, metode) • Undersøgelsen i forhold til studierapporten • Emner, du synes skal indgå i dialogen med eksaminator og censor, f.eks. konsekvenser, metodeproblemer, perspektiver i forhold til din undersøgelse	<p>Dialogen med eksaminator og censor egner sig til at vise omfanget af din viden, dels gennem spørgsmål fra dem og dels ved inddragelse af din studierapport.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brug fremlæggelsen som optakt til dialogen • Skab sammenhæng mellem synopsis, oplæg og dialog • Vær opmærksom på tidsrammen: 10-12 minutter til fremlæggelsen og 10-12 minutter til dialogen.

Generelle råd i forbindelse med synopsiseksamen:

- Etablér sammenhæng mellem de tre dele
- Brug det skriftlige som springbræt til det mundtlige
- Brug fremlæggelsen som springbræt til diskussionen
- Placér det mest interessante/det mest selvstændige i den mundtlige del (det er den, du bedømmes på)
- Skriv til sidst i synopsisen, hvilke elementer, der præsenteres mundtligt (eks. i punktform eller som spørgsmål)
- Synopsisen skal ikke være en stil eller en afrundet rapport
- Synopsisen skal være stramt struktureret

Generelle råd om udarbejdelsen af synopsis og mundtlig eksamen

1. Skrive- og vejledningsfasen

Når emnet for årets At-eksamen bliver offentliggjort, vil du få adgang til materialet via et link i Ludus. Tidligere års opgaver ligger allerede nu på adressen <http://at.itcfyn.dk>. Her skal du bruge dit login fra undervisningsnettet for at åbne en opgave.

Når du har fået opgaven og ressourcerummet *skal du*

- orientere dig i ressourcerummets artikler
- læse det du finder særligt interessant grundigt - det kan måske inspirere dig til at vælge vinkel på det udmeldte emne.

Hvordan kommer du i gang?

For at blive sikker på, at dit valg af vinkel på emnet kan danne basis for en undersøgelse, kan du evt. i samarbejde med vejleder(e) stille nedenstående spørgsmål:

- Hvad spørger du om? (vær præcis: hvad er undersøgelsens hovedspørgsmål? Dette danner grundlag for problemformuleringen)
- Hvorfor spørger du? (hvorfor er det interessant? hvad er undersøgelsens faglige formål?)
- Hvilke materialer undersøger du? (empiri? data? fænomener? artikler? bøger?)
- Hvilken teori/begreber og hvilke metoder vil du anvende? (hvilke fag er i spil? hvilke områder af fagene? hvilke faglige metoder?)
- Hvordan vil du gå frem i din undersøgelse? (har du en arbejdsplan og første rå-disposition til en synopsis?)

Du kan bruge figuren "Opgavens pentagon" (bilag 3 på side 11).

Det er tilladt at arbejde sammen om synopsis, men den mundtlige prøve er individuel.

Hvis I er flere, der arbejder med beslægtede emner og samme fag anbefaler vi, at I danner læse- og skrivegrupper på 2-3 personer.

2. Problemformulering

Du kan hente inspiration på <http://www.emu.dk/modul/almen-studieforberedelse-2>

En problemformulering er kort og fortæller præcist og afgrænset hvad opgaven drejer sig om.

Den kan bestå af

- Et eller flere sammenhængende spørgsmål

- En kort beskrivelse af sammenhængende fænomener eller udsagn, du ønsker at redegøre for/beskrive, klassificere, analysere og fortolke, diskutere, integrere og vurdere
  - En påstand, du argumenterer for
- Problemformuleringen behøver ikke være skrevet som deciderede spørgsmål, men en god problemformulering vil oftest kunne omdannes til spørgsmål.

Problemformuleringen angiver sagen. Du skal afgrænse dit emne. Du skal finde et fokus omfattende fag fra to faglige hovedområder, dvs. du skal vinkle dit arbejde med emnet. Problemformuleringen skal være knyttet til hovedkonklusionen

En lakmusprøve er: forventer man efter læsningen af problemformuleringen:

- at der kommer en klar konklusion (så virker problemformuleringen!!)

Eksempel på problemformulering

I udarbejdelsen af problemformuleringen skal du passe på ikke at gøre det til en disposition for opgaven og den skal heller ikke indeholde de taksonomiske niveauer, for de kommer frem i underspørgsmålene. Undgå også for brede og uspecifikke problemformuleringer.

Eks. på en dårlig problemformulering, der er en disposition:

- Jeg vil med denne opgave 1) undersøge, hvilken betydning Enigma-maskinen havde under 2. verdenskrig, da den betød meget for både tyskerne og de allierede. Jeg vil komme ind på 2) hvordan man anvendte maskinen til kryptering. Dernæst vil jeg se, 3) hvordan det lykkedes at bryde koden, og 4) hvordan tyskernes senere ændringer påvirkede arbejdet med at bryde koden. Til slut vil jeg se på 5) hvilken betydning brydningen af Enigma-maskinen efterfølgende fik for krigen (opgave i matematik og historie)
- *En bedre problemformulering:*
Hvad var det for egenskaber, der gjorde enigmakoden så værdifuld for tyskerne og svær at bryde for englænderne, og hvilke konsekvenser fik det, om nogen, for krigen forløb, at koden blev brudt?

Dispositionen vil komme frem i de underspørgsmål (problemstillinger) du stiller for at besvare problemformuleringen. Eks. Hvorfor betød Enigma-maskinen meget for tyskerne? Hvordan anvendte man maskinen til kryptering? Hvordan lykkedes det at bryde koden? Hvilke konsekvenser fik brydningen af koden for krigen forløb?

Eks. på en for bred og uspecifik problemformulering:

- Ungdomshuset Jagtvej 69. En undersøgelse af frihedsbegrebet i idehistorisk perspektiv samt mediernes roller i konflikten. Endelig vil jeg give en vurdering af konflikten placering i det traditionelle højre-venstre-perspektiv.

Eks. på en bedre problemformulering:

- Ungdomshuset Jagtvej 69. Hvilken rolle har parternes forskellige syn på frihed og demokrati spillet for forløbet og udgangen af konflikten? (opgave i filosofi og samfundsfag)

Herunder vil en disposition med problemstillinger se sådan ud:

Hvilke parter er der i konflikten? Hvad går konflikten ud på? Hvordan er konflikten forløbet og hvad er der kommet ud af det? Hvordan ser de forskellige parter på frihed og demokrati? Hvordan har disse forskellige opfattelser påvirket forløbet og resultatet?

Når du har lavet en problemformulering og en disposition for din synopsis er du klar til at gå i gang med at skrive.

3. Disposition/talepapir til den mundtlige eksamen

- Skal være i stikordsform
- En kort indledning, hvor du præsenterer emnet og problemformuleringen. Det er vigtigt for sammenhængen i fremlæggelsen at undersøgelsens hovedresultater (hovedkonklusion) præsenteres i denne første fase
- En punktopstilling med hoved- og underpunkter, om de problemstillinger fra synopsisen, som du har nævnt vil blive forklaret og uddybet ved eksamen. Undgå at skrive hele sætninger på talepapiret, da dette vil have karakter af skriftsprog og let kan forlede til oplæsning.
- En gennemgang af evt. nyt stof, der er kommet til siden synopsisen blev skrevet
- En redegørelse for, hvordan fagenes metoder er blevet anvendt, og for hvorledes det faglige samspil har givet indsigt, som fagene hver for sig ikke alene kunne give.
- En revideret konklusion, hvor synopsisen sammenfattes i lyset af det nye stof, der evt. er kommet til.

NB om eksamen: Du må gerne bruge PowerPoint eller lign. til din mundtlige eksamen. Du skal dog være klar over at det ikke er lærerens ansvar at IT-udstyret fungerer og du skal kunne gennemføre den mundtlige eksamen uanset om det virker eller ej.

Synopsis på TG

Synopsen skrives i 2 fag (det ene fag på mindst B-niveau), som repræsenterer to faglige hovedområder. Den opbygning af synopsisen, der er skitseret i nedenstående skema er *ikke en skabelon, der skal følges slavisk*.

- Du må gerne integrere elementerne, fx ved at trække hovedkonklusionen op, så den knyttes direkte til problemformuleringen
- Du må gerne lade refleksioner over teori og metode indgå i delkonklusioner

Du må gerne følge synopsisbeskrivelsen som en skabelon, men så bør din mundtlige præsentation ikke følge synopsisens disposition slavisk

Bekendtgørelsens krav	TG's synopsis / DU SKAL:
Titel på emnet og angivelse af fagkombination	Elektronisk forsideskabelon som er den officielle forside og skal sidde forrest i opgaven. Den officielle forside vil du få adgang til i Ludus.
Indledning	Synopsen <i>kan</i> begynde med en indledning, der fører læseren ind i det emne der skrives om, samt skitserer baggrunden for problemformuleringen. Her kan du begrunde valg af fokusområde inden for stoffet. Hvad spørger du om? Hvad er undersøgelsens/opgavens hovedspørgsmål? Hvorfor er det relevant? Hvad er undersøgelsens faglige mål?
Problemformulering	Indledningen leder op til problemformuleringen, som er en kortfattet sproglig udformning af undersøgelsens fokus. Selve formen på problemformuleringen kan variere fra fag til fag og kan bestå af 1) et eller flere sammenhængende spørgsmål, 2) sammenhængende fænomener eller udsagn, som du ønsker at redegøre for, klassificere, analysere og fortolke, diskutere, integrere, vurdere, eller 3) en påstand, du vil argumentere for. Problemformuleringen er afgrænsningen af og vinklen på emnet.

Bekendtgørelsens krav	TG's synopsis / DU SKAL:
Præsentation af problemstillinger, der er arbejdet med	Her folder du problemformuleringen ud, så det er klart for læseren hvilke underspørgsmål (problemstillinger), der er nødvendige at undersøge for at besvare problemformuleringen.
Diskussion af materialer, teorier og metoder der er relevante i arbejdet med problemstillingerne	<p>Formål med dette afsnit: I dette afsnit redegør du for valg af materialer, f.eks. værker, personer, begivenheder eller eksperimenter og statistisk materiale. Du reflekterer ligeledes over fagenes teorier og metoder og giver bud på, hvordan disse metoder kan/bør anvendes for at producere viden om dit emne.</p> <p>Hvad er materiale, empiri og teori? Med materiale (eller empiri) forstås data og materiale, som indgår i eller er genstand for undersøgelsen. Metode defineres som en systematisk måde at behandle materiale og data på. Begrebet teori bruges her til at betegne et system af læresætninger, antagelser, begreber eller modeller.</p> <p>Hvad er diskussion? I diskussionen af materialer, teorier og metoder, der er relevante i arbejdet med problemstillingerne, forventes det, at du redegør for og diskuterer de indgående fags metoder og/eller teorier, som de afspejles i det valgte materiale og i din egen måde at arbejde med materialet og emnet på. Du skal sætte ord på hvilke videnskabelige tilgange og metoder, der er brugt i dine materialer fra de forskellige fag. Og du skal sætte ord på hvilke materialer, videnskabelige tilgange og metode fra de forskellige fag, du selv har brugt i din undersøgelse. Det er også interessant, hvilke materialer, tilgange og metoder du ikke har brugt, og hvorfor. Det viser i høj grad din forståelse for dine valg. Hvad er det du rent faktisk har gjort i din undersøgelse for at komme frem til dine resultater? Og hvor ligger begrænsningerne i din undersøgelse? Hvor er fordele og ulemper? Hvordan og hvorfor bliver vi klogere?</p>
Konklusioner på arbejdet med de enkelte problemstillinger	Her konkluderer du på de underspørgsmål, du har formuleret som del af din problemformulering. Det vil være naturligt her kort at trække tråde til dine refleksioner over teori og metode.
En sammenfattende konklusion, som er klart relateret til problemformuleringen, herunder formulering af spørgsmål til videre undersøgelse	Den overordnede konklusion sammenfatter resultatet af din samlede undersøgelse og svarer på problemformuleringens hovedspørgsmål. Herudover forventes det, at du giver ideer til, hvordan undersøgelsen kunne perspektiveres.
Litteraturliste	Litteraturliste, hvor du angiver anvendt materiale.

Opgavens pentagon

*Fra Rienecker m.fl.: Den gode opgave,
Samfundslitteratur 2005, 3. udgave, s. 29 ff*

